

EUROPEAN DATA PROTECTION SUPERVISOR

Avizul 3/2015

Marea oportunitate a Europei

*Recomandările AEPD cu privire la opțiunile Uniunii
Europene privind reforma în materie de protecție a datelor*

28 iulie 2015

La 24 iunie 2015, cele trei instituții principale ale UE, Parlamentul European, Consiliul și Comisia Europeană au demarat negocierile din cadrul procedurii de codecizie cu privire la propunerea de regulament general privind protecția datelor (RGPD), o procedură cunoscută ca „trilog” informal.¹ Temeiul trilogului îl constituie propunerea Comisiei din ianuarie 2012, Rezoluția legislativă a Parlamentului European din 12 martie 2014 și abordarea generală a Consiliului adoptată la 15 iunie 2015.² Cele trei instituții se angajează să trateze RGPD ca parte a pachetului mai amplu de reforme privind protecția datelor, care cuprinde directiva propusă pentru activitățile polițienești și judiciare. Procesul ar trebui să se încheie la sfârșitul anului 2015 și va permite, probabil, adoptarea oficială a ambelor instrumente la începutul anului 2016, care va fi urmată de o perioadă de tranziție de doi ani.³

Autoritatea Europeană pentru Protecția Datelor (AEPD) este o instituție independentă a UE. Autoritatea nu ia parte la trilog, dar răspunde, în conformitate cu articolul 41 alineatul (2) din Regulamentul (CE) nr. 45/2001, „în ceea ce privește prelucrarea datelor cu caracter personal [...] de respectarea de către instituțiile și organele comunitare a drepturilor și libertăților fundamentale ale persoanelor fizice, în special a vieții private a acestora”, și „[...] de consilierea instituțiilor și organelor comunitare și a persoanelor vizate asupra tuturor aspectelor privind prelucrarea de date cu caracter personal”. Directorul Autorității și adjunctul acestuia au fost numiți în decembrie 2014, cu misiunea specifică de a fi mai constructivi și proactivi; în martie 2015, aceștia au publicat o strategie pe cinci ani care stabilește modul în care intenționează să pună în aplicare acest mandat și să răspundă pentru ceea ce întreprind.⁴

Prezentul aviz reprezintă prima etapă în cadrul strategiei AEPD. Bazându-se pe discuțiile cu instituțiile UE, statele membre, societatea civilă, reprezentanții industriei și alte părți interesate, recomandările noastre au drept scop să ajute participanții la trilog să ajungă la consens în timp util. Avizul abordează RGPD în două părți:

- *viziunea AEPD asupra unor norme de protecție a datelor orientate către viitor, cu exemple ilustrative ale recomandărilor noastre; și*
- *o anexă („Anexa la Avizul 3/2015: Tabel comparativ al textelor RGPD cu recomandarea AEPD”) care conține un tabel cu patru coloane pentru compararea, articol cu articol, a textului RGPD, astfel cum a fost adoptat de Comisie, Parlament și, respectiv, Consiliu, cu recomandarea AEPD.*

Avizul este publicat pe site-ul nostru și prin intermediul unei aplicații pentru comunicații mobile. Acesta va fi completat în toamna anului 2015 cu recomandări privind atât considerentele RGPD, cât și protecția datelor în domeniul activităților polițienești și judiciare, după ce Consiliul adoptă o poziție generală cu privire la directivă.

Avizul cuprinzător al AEPD cu privire la pachetul de reforme propus de Comisie în martie 2012 rămâne valabil. După trei ani a trebuit totuși să ne actualizăm recomandarea de implicare mai directă privind pozițiile colegiitorilor și să formulăm recomandări precise.⁵ Ca avizul din 2012, prezentul aviz este în conformitate cu avizele și declarațiile Grupului de lucru pentru protecția persoanelor în ceea ce privește prelucrarea datelor cu caracter personal, inclusiv „Anexa” privind „Temele principale în vederea trilogului” adoptată la 18 iunie, la care AEPD a contribuit ca membru titular al grupului de lucru.⁶

O oportunitate rară: De ce este această reformă atât de importantă

UE este pe ultima sută de metri a unui maraton de reformare a normelor privind informațiile cu caracter personal. Este posibil ca Regulamentul general privind protecția datelor să afecteze, în următoarele decenii, toate persoanele fizice din UE, toate organizațiile din UE care prelucrează date cu caracter personal și organizațiile din afara UE care prelucrează date cu caracter personal referitoare la persoanele fizice din UE.⁷ Acum este momentul să protejăm drepturile și libertățile fundamentale ale persoanelor într-o societate a viitorului bazată pe date.

O protecție eficientă a datelor conferă încredere persoanelor și stimulează întreprinderile și autoritățile publice responsabile. Legile din acest domeniu sunt complexe și tehnice, necesitând consultanță de specialitate, în special din partea autorităților independente de protecție a datelor, care înțeleg provocările pe care la presupune respectarea acestora. RGPD ar putea fi unul dintre cele mai lungi din repertoriul legislativ al Uniunii; prin urmare, UE trebuie să urmărească acum să fie selectivă, să se axeze pe dispozițiile care sunt cu adevărat necesare și să evite detaliile care, ca o consecință neintenționată, ar putea interfera în mod nejustificat cu tehnologiile viitoare. Textele fiecărei instituții promovează claritatea și caracterul inteligibil al prelucrării datelor cu caracter personal: prin urmare, RGPD trebuie să respecte aceeași cerință, fiind cât mai concis și ușor de înțeles.

Parlamentul și Consiliul, în calitate de colegiitori, trebuie să stabilească textul juridic final, cu ajutorul Comisiei ca inițiator al legislației și gardian al tratatelor. AEPD nu ia parte la negocierile „trilogului”, dar avem competența legală de a oferi consiliere și de a face acest lucru în mod proactiv, în conformitate cu mandatul primit de directorul Autorității și de adjunctul acestuia la numire, precum și cu strategia recentă a AEPD. Prezentul aviz valorifică mai mult de un deceniu de experiență în materie de supraveghere a respectării protecției datelor și consiliere cu privire la politici pentru a orienta instituțiile spre un rezultat care va servi intereselor persoanei.

Legiferarea este arta posibilului. Opțiunile disponibile, sub forma respectivelor texte preferate de Comisie, Parlament și Consiliu, conțin fiecare numeroase prevederi demne de luat în seamă, dar toate pot fi îmbunătățite. În opinia noastră, rezultatul nu va fi perfect, dar ne propunem să sprijinim instituțiile în obținerea celui mai bun rezultat posibil. Acesta este motivul pentru care recomandările noastre nu depășesc limitele celor trei texte. Avem trei preocupări constante:

- o situație mai avantajoasă pentru cetățeni,
- norme care să funcționeze în practică,
- norme care să dureze o generație întreagă.

Prezentul aviz reprezintă un exercițiu de transparență și responsabilitate, principii duale care sunt probabil inovația cea mai remarcabilă a RGPD. Procedura de trilog este supusă unui control mai serios decât oricând. Recomandările noastre sunt publice și dorim să îndemnăm toate instituțiile UE să ia inițiativa și să conducă prin puterea exemplului, astfel încât această reformă legislativă să fie rezultatul unei proceduri transparente și nu al unui compromis ascuns.

UE are nevoie de noi prevederi în materie de protecție a datelor, de un nou capitol. Restul lumii ne urmărește îndeaproape. Calitatea noii legi și modul în care interacționează cu sistemele juridice și tendințele globale sunt extrem de importante. Prin prezentul aviz, AEPD își face cunoscute dorința și disponibilitatea de a se asigura că UE valorifică în cea mai mare măsură această oportunitate istorică.

I. CUPRINS

1	O situație mai avantajoasă pentru cetățeni	1
1.	DEFINIȚII: SĂ CLARIFICĂM CE ÎNSEAMNĂ INFORMAȚII CU CARACTER PERSONAL	1
2.	TOATE PRELUCRĂRILE DE DATE TREBUIE SĂ FIE ATÂT LEGALE, CÂT ȘI JUSTIFICATE	1
3.	O SUPRAVEGHERE MAI INDEPENDENTĂ, MAI AUTORITARĂ	2
2	Norme care vor funcționa în practică	2
1.	GARANȚII EFICACE, NU PROCEDURI	3
2.	UN ECHILIBRU MAI BUN ÎNTRE INTERESUL PUBLIC ȘI PROTECȚIA DATELOR CU CARACTER PERSONAL	3
3.	ÎNCREDEREA ÎN AUTORITĂȚILE DE SUPRAVEGHERE ȘI ÎMPUTERNICIREA ACESTORA	3
3	Norme care să dureze o generație întreagă	4
1.	PRACTICI COMERCIALE RESPONSABILE ȘI INOVAȚII TEHNICE	4
2.	MAI MULTE DREPTURI PENTRU PERSOANELE FIZICE	4
3.	NORME REZISTENTE ÎN TIMP	5
4	Aspecte nerezolvate	5
5	Un moment definitiv pentru drepturile digitale în Europa și în afara ei	5

Note7

1 O situație mai avantajoasă pentru cetățeni

Normele UE au urmărit întotdeauna să faciliteze fluxurile de date, atât în cadrul UE, precum și cu partenerii săi comerciali, demonstrând în același timp o preocupare esențială pentru drepturile și libertățile persoanelor fizice. Internetul permite un grad fără precedent de conectivitate, exprimare individuală și câmp de manevră pentru a furniza valoare întreprinderilor și consumatorilor. Cu toate acestea, confidențialitatea este mai importantă ca niciodată pentru europeni. Conform sondajului Eurobarometru privind protecția datelor din iunie 2015,⁸ mai mult de șase din zece cetățeni nu au încredere în întreprinderile online, iar două treimi din ei sunt îngrijorați de faptul că nu dețin controlul complet asupra informațiilor pe care le furnizează online.

Cadrul reformat trebuie să mențină și, dacă este posibil, să îmbunătățească standardele aplicabile persoanelor fizice. Pachetul de reformă privind protecția datelor a fost propus în primul rând ca vehicul pentru „consolidarea drepturilor la confidențialitate pe internet”, asigurându-se că oamenii sunt „mai bine informați cu privire la drepturile lor și au mai mult control asupra informațiilor care îi privesc”.⁹ Reprezentanții organizațiilor societății civile s-au adresat în scris Comisiei Europene în aprilie 2015 pentru a solicita instituțiilor să rămână fidele acestor intenții.¹⁰

Principiile existente stipulate în Cartă, dreptul primar al UE, trebuie să fie aplicate în mod consecvent, dinamic și inovator, astfel încât să fie eficiente în practică pentru cetățeni. Reforma trebuie să fie cuprinzătoare și, de aceea, este necesar să existe un angajament față de un pachet, dar, deoarece este probabil ca prevederile privind prelucrarea datelor să fie cuprinse în instrumente juridice separate, este nevoie de claritate cu privire la domeniul de aplicare concret și modul în care acestea conlucrează, fără porțițe pentru compromisuri cu privire la garanții.¹¹

Pentru AEPD, punctul de plecare este demnitatea persoanei, care transcende chestiunile privind simpla respectare a legislației.¹² Recomandările noastre se bazează pe o evaluare a fiecărui articol din RGPD, în mod individual și cumulativ, în funcție de posibilitatea sa de a consolida poziția persoanei fizice în raport cu cadrul actual. Punctul de referință îl constituie principiile care stau la baza protecției datelor, adică articolul 8 din Carta drepturilor fundamentale.¹³

1. Definiții: să clarificăm ce înseamnă informații cu caracter personal

- Persoanele fizice ar trebui să își poată exercita mai eficient drepturile cu privire la orice informație care le poate identifica sau individualiza, chiar dacă informația este considerată „devenită pseudonim”.¹⁴

2. Toate prelucrările de date trebuie să fie atât legale, cât și justificate

- Cerințele ca prelucrarea tuturor datelor să se limiteze la scopuri specifice și să aibă un temei juridic sunt cumulative, nu alternative. Recomandăm evitarea oricărei contopiri – care ar însemna și o atenuare – a acestor principii. În schimb, UE ar trebui să păstreze, să simplifice și să operaționalizeze teza instituită potrivit căreia datele cu caracter personal ar trebui să fie folosite numai în moduri compatibile cu scopurile inițiale ale colectării.¹⁵

- Consimțământul reprezintă un posibil temei juridic pentru prelucrare, dar nu trebuie să fie permise casetele care impun bifarea atunci când nu există nicio alegere semnificativă pentru persoana respectivă și atunci când nu este deloc necesar ca datele să fie prelucrate. Recomandăm să se permită oamenilor să își acorde consimțământul limitat sau amplu pentru cercetarea clinică, de exemplu, care să fie respectat și să poată fi retras.¹⁶
- AEPD susține soluții judicioase și inovatoare pentru transferurile internaționale de informații cu caracter personal care să faciliteze schimburile de date și să respecte principiile privind protecția și supravegherea datelor. Recomandăm insistent să se evite permiterea transferurilor pe baza intereselor legitime ale operatorului, din cauza protecției insuficiente oferite persoanei, iar UE nu ar trebui să permită accesul direct al autorităților din țări terțe la datele din UE. Orice solicitare de transfer emisă de autoritățile dintr-o țară terță ar trebui să fie recunoscută numai dacă respectă normele prevăzute în tratatele de asistență judiciară reciprocă, acordurile internaționale sau alte canale legale de cooperare internațională.¹⁷

3. O supraveghere mai independentă, mai autoritară

- Autoritățile pentru protecția datelor din UE ar trebui să fie pregătite să își exercite rolurile în momentul în care intră în vigoare RGPD, iar Comitetul european pentru protecția datelor ar trebui să fie pe deplin operațional imediat ce Regulamentul devine aplicabil.¹⁸
- Autoritățile ar trebui să poată primi și examina plângerile și cererile înaintate de persoanele vizate sau organisme, organizații și asociații.
- Protejarea drepturilor persoanelor fizice necesită un sistem eficient de răspundere și acordare de despăgubiri pentru prejudiciile cauzate prin prelucrarea ilegală a datelor. Având în vedere obstacolele evidente existente în calea obținerii de reparații în practică, persoanele ar trebui să poată fi reprezentate de organisme, organizații și asociații în cadrul procedurilor judiciare.¹⁹

2 Norme care vor funcționa în practică

Garanțiile nu ar trebui să fie confundate cu formalitățile. Detaliile excesive sau tentativele de microgestiune a proceselor de afaceri riscă să devină depășite în viitor. Putem deschide o filă din manualul UE în materie de concurență în care un corpus relativ limitat de legislație secundară este aplicat riguros și încurajează o cultură a responsabilității și a sensibilizării în rândul întreprinderilor.²⁰

Fiecare dintre cele trei texte necesită o mai mare claritate și simplitate din partea celor responsabili de prelucrarea informațiilor cu caracter personal.²¹ De asemenea, obligațiile tehnice trebuie să fie, la rândul lor, concise și ușor de înțeles pentru a putea fi puse în aplicare în mod corespunzător de către operatori.²²

Procedurile existente nu sunt bătute în cuie: recomandările noastre au scopul de a identifica modalități de debirocratizare, reducând la minim solicitările de documente și formalitățile irelevante. Recomandăm legiferarea numai în cazul în care acest lucru este

cu adevărat necesar. Aceasta oferă un câmp de manevră pentru companii, autorități publice sau autorități de protecție a datelor: este nevoie de o răspundere mai mare și de consiliere din partea autorităților pentru protecția datelor. În ansamblu, recomandările noastre ar avea drept rezultat un text al RGPD cu aproape 30% mai scurt decât dimensiunea medie a textelor celor trei instituții.²³

1. Garanții eficace, nu proceduri

- Documentele ar trebui să fie un mijloc de realizare a conformității, nu un obiectiv al acesteia; reforma trebuie să se concentreze pe rezultate. Recomandăm o abordare ajustabilă care să reducă obligațiile operatorilor cu privire la documente la o politică unică referitoare la modul în care va fi respectat regulamentul, ținând seama de riscuri, conformitatea fiind demonstrată transparent, indiferent dacă este vorba despre transferuri, contracte cu persoanele împuternicite de către operatori sau notificări privind încălcările.²⁴
- Pe baza unor criterii explicite de evaluare a riscurilor și bazându-ne pe experiența noastră de supraveghere a instituțiilor UE, recomandăm impunerea transmiterii de notificări privind încălcarea securității datelor la autoritatea de supraveghere și a evaluărilor impactului asupra protecției datelor numai în cazul în care drepturile și libertățile persoanelor vizate sunt în pericol.²⁵
- Ar trebui încurajate în mod activ inițiativele din partea mediului de afaceri, fie prin reguli corporatiste obligatorii, fie prin mărci de protecție a vieții private.²⁶

2. Un echilibru mai bun între interesul public și protecția datelor cu caracter personal

- Normele în materie de protecție a datelor nu ar trebui să împiedice cercetarea istorică, statistică și științifică de interes public real. Cei responsabili trebuie să ia măsurile necesare pentru a împiedica utilizarea informațiilor cu caracter personal contrar intereselor persoanei, acordând o atenție deosebită normelor care reglementează informațiile sensibile cu privire la sănătate, de exemplu.²⁷
- Cercetătorii și arhiviștii ar trebui să poată stoca datele cât timp este necesar, cu respectarea acestor garanții.²⁸

3. Încrederea în autoritățile de supraveghere și împuternicirea acestora

- Recomandăm să se permită autorităților de supraveghere să emită orientări pentru operatorii de date și să elaboreze propriile reguli de procedură în spiritul unei aplicări simplificate și mai ușoare a RGPD de către o autoritate de supraveghere unică (conceptul ghișeului unic) aproape de cetățeni („proximitate”).²⁹
- Autoritățile ar trebui să poată stabili sancțiuni corective și administrative eficiente, proporționale și cu efect de descurajare, pe baza tuturor circumstanțelor relevante.³⁰

3 Norme care să dureze o generație întreagă

Principalul pilon al cadrului actual, Directiva 95/46/CE, a servit drept model pentru legislația ulterioară privind prelucrarea datelor în UE și în întreaga lume și chiar a constituit baza pentru formularea dreptului la protecția datelor cu caracter personal din articolul 8 din Carta drepturilor fundamentale. Această reformă va reglementa prelucrarea datelor pentru o generație care nu știe cum ar fi viața fără internet. Prin urmare, UE trebuie să înțeleagă pe deplin implicațiile acestui act pentru persoanele fizice și durabilitatea acestuia în raport cu dezvoltarea tehnologică.

În ultimii ani s-a înregistrat o creștere exponențială în ceea ce privește generarea, culegerea, analiza și schimbul de informații cu caracter personal, rezultatul inovațiilor tehnologice, cum ar fi internetul obiectelor, cloud computing, volumele mari de date și datele deschise, a căror exploatare Uniunea Europeană o consideră esențială pentru competitivitatea sa.³¹ Având în vedere longevitatea Directivei 95/46/CE, este rezonabil să ne așteptăm la un interval de timp asemănător până la următoarea revizuire majoră a normelor privind protecția datelor, poate nu mai devreme de sfârșitul anilor 2030. Cu mult înainte de acest moment, este de așteptat ca tehnologiile bazate pe date să se îndrepte spre sistemele de inteligență artificială, de procesare a limbajului natural și sistemele biometrice, permițând crearea unor aplicații cu o capacitate de învățare automatizată pentru inteligență avansată.

Aceste tehnologii pun sub semnul întrebării principiile în materie de protecție a datelor. Prin urmare, o reformă orientată spre viitor trebuie să fie bazată pe demnitatea persoanei și fundamentată pe etică. Aceasta trebuie să corecteze dezechilibrul dintre inovarea în domeniul protecției datelor cu caracter personal și exploatarea acestora, astfel încât garanțiile să aibă efect în societatea noastră digitală.

1. Practici comerciale responsabile și inovații tehnice

- Reforma ar trebui să inverseze tendința recentă de urmărire secretă și luare a deciziilor pe baza unor profiluri ascunse persoanei. Problema nu o constituie mesajele publicitare orientate sau practica elaborării profilurilor, ci mai degrabă lipsa de informații semnificative privind logica algoritmică care elaborează aceste profiluri și are un efect asupra persoanei vizate.³² Recomandăm o mai mare transparență din partea operatorilor.
- Susținem insistent introducerea principiilor de protecție a datelor începând cu momentul conceperii și protecția implicită a datelor ca mijloc de impulsie a soluțiilor orientate spre piață în economia digitală. Recomandăm o formulare mai simplă a cerinței ca drepturile și interesele persoanei să fie integrate în dezvoltarea de produse și în setările implicite.³³

2. Mai multe drepturi pentru persoanele fizice

- În mediul digital, portabilitatea datelor este poarta de acces spre controlul utilizatorului; acum, persoanele fizice își dau seama că le lipsește acest lucru. Recomandăm să se permită persoanelor vizate, la cerere, transferul direct de date de la un operator la altul și să li se acorde dreptul de a primi o copie a datelor pe care le pot transfera la un alt operator.³⁴

3. Norme rezistente în timp

- Recomandăm evitarea unui limbaj și a unor practici care sunt susceptibile de a deveni depășite sau discutabile.³⁵

4 Aspecte nerezolvate

Adoptarea de către UE a unui pachet de reforme orientate spre viitor privind protecția datelor va fi o realizare impresionantă și totuși incompletă.

Toate instituțiile sunt de acord că principiile RGPD ar trebui să se aplice în mod consecvent instituțiilor UE. Am susținut securitatea juridică și uniformitatea cadrului juridic, acceptând în același timp unicitatea sectorului public al UE și necesitatea de a evita orice diminuare a nivelului actual al obligațiilor (precum și necesitatea de a asigura baza legală și organizațională pentru AEPD). Prin urmare, Comisia ar trebui să formuleze o propunere în conformitate cu RGPD pentru revizuirea Regulamentului (CE) nr. 45/2001, cât mai curând posibil după finalizarea discuțiilor privind RGPD, astfel încât ambele texte să poată deveni aplicabile în același timp.³⁶

În al doilea rând, este clar că Directiva 2002/58/CE („Directiva privind confidențialitatea în mediul electronic”) va trebui modificată. Mult mai important este însă faptul că UE are nevoie de un cadru clar privind confidențialitatea comunicațiilor, un element integrant al dreptului la viață privată, care să reglementeze toate serviciile care permit comunicații, nu numai pe cele oferite de furnizorii de comunicații electronice accesibile publicului. Acest lucru trebuie realizat prin intermediul unui regulament armonizator și sigur din punct de vedere juridic care să prevadă cel puțin aceleași standarde de protecție ca Directiva privind confidențialitatea în mediul electronic în condiții echitabile.

Prin urmare, prezentul aviz recomandă asumarea unui angajament față de adoptarea rapidă a propunerilor în aceste două domenii cât mai curând posibil.

5 Un moment definitoriu pentru drepturile digitale în Europa și în afara ei

Pentru prima dată în decurs de o generație, UE are ocazia de a moderniza și de a armoniza normele privind modul în care sunt tratate informațiile personale. Confidențialitatea și protecția datelor nu sunt în concurență cu creșterea economică și comerțul internațional, nici cu serviciile și produsele de calitate; acestea fac parte din propunerea privind calitatea și valoarea. Așa cum recunoaște Consiliul European, încrederea este o condiție necesară pentru produsele și serviciile inovatoare care se bazează pe prelucrarea datelor cu caracter personal.

În 1995, UE era o deschizătoare de drumuri în domeniul protecției datelor. Acum, peste 100 de țări din întreaga lume au legi privind protecția datelor și mai puțin de jumătate dintre acestea sunt țări europene.³⁷ Cu toate acestea, UE continuă să solicite o atenție deosebită din partea țărilor care au în vedere constituirea sau revizuirea cadrelor lor juridice. Într-o perioadă în care încrederea oamenilor în companii și guverne a fost zguduită de dezvăluirile privind supravegherea în masă și încălcările securității datelor, legiuitorilor UE le revine o responsabilitate considerabilă, pentru că se estimează că deciziile luate de ei în acest an vor avea un impact care va depăși granițele Europei.

În opinia AEPD, textele RGPD sunt pe drumul cel bun, dar încă mai există motive de îngrijorare, unele chiar foarte grave. Există întotdeauna un risc în cadrul procesului de codecizie: anumite dispoziții pot fi slăbite de către negociatori bine intenționați de dragul compromisului politic. Cu toate acestea, în domeniul reformei protecției datelor lucrurile stau altfel, pentru că avem de-a face cu drepturi fundamentale și modul în care acestea vor fi protejate timp de o întreagă generație.

În acest context, prezentul aviz încearcă să sprijine principalele instituții ale UE în rezolvarea problemelor. Vrem nu doar drepturi mai solide pentru persoana vizată și o mai mare responsabilitate din partea operatorului; vrem să facilităm inovarea printr-un cadru legal neutru față de tehnologie, dar pozitiv față de beneficiile pe care tehnologia le poate aduce societății.

Negocierile aflându-se pe ultima sută de metri, sperăm că recomandările noastre vor ajuta UE să reușească promovarea unei reforme care să rămână fidelă scopului său de-a lungul anilor și deceniilor care vor urma: un nou capitol pentru protecția datelor dintr-o perspectivă globală, în care UE va conduce prin puterea exemplului.

Bruxelles, 28 iulie 2015

Giovanni BUTTARELLI

Autoritatea Europeană pentru Protecția Datelor

Anexă

La data de 27 iulie 2015, am publicat (Avizul AEPD 3/2015) recomandările noastre pentru clauzele operaționale ale RPGD. Între timp am reflectat cu privire la raționamentele aflate la baza articolelor din cele trei versiuni, susținute de Comisie, Parlamentul European și Consiliu, și dorim să oferim, ca o contribuție suplimentară la negocierile tripartite aflate în desfășurare, recomandările noastre privind conținutul considerentelor RPGD.

Considerentele din preambulul la un instrument juridic UE sunt importante deoarece ele explică motivele fiecărei dispoziții. Deși nu au o valoare juridică de sine stătătoare, considerentele pot fi folosite la interpretarea obiectului dispozițiilor esențiale din text. CJUE a declarat în mai multe rânduri că sunt necesare considerente valabile pentru exercitarea funcției sale de interpretare a legii. Considerentele merită o atenție deosebită deoarece furnizează raționamentul care stă la baza actului juridic.

Prin urmare, în aceste recomandări, reafirmăm că respectul pentru demnitatea umană ar trebui promovat ca bază pentru orice prelucrări de informații cu caracter personal. RPGD trebuie să fie o referință pentru o abordare etică care îmbrățișează beneficiile societale aduse de schimbările tehnologice și de inovație, protejând totodată indivizii împotriva prejudiciilor și împuternicindu-i să preia controlul asupra informațiilor personale în spațiul cibernetic. Considerentele ar trebui să stimuleze mai mult responsabilizarea controlorilor și să deschidă calea îndrumării din partea autorităților de supraveghere din cadrul Comitetului European pentru Protecția Datelor.

Continuăm să susținem formulările care sunt cât mai clare, concise și inteligibile. De asemenea, recomandările noastre ar elimina din considerente toate detaliile inutile care ar putea limita flexibilitatea de adaptare la provocările viitoare într-o eră în care schimbarea rapidă este la ordinea zilei.

Bruxelles, 9 octombrie 2015

Giovanni Buttarelli

Note

¹ Declarații comune. Declarație comună a Parlamentului European, a Consiliului și a Comisiei Europene privind aspectele practice în cadrul procedurii de codecizie (articolul 251 din Tratatul CE) (2007/C 145/02), JO C 145, 30.6.2007.

² COM(2012) 11 final; Rezoluția legislativă a Parlamentului European din 12 martie 2014 referitoare la propunerea de regulament al Parlamentului European și al Consiliului privind protecția persoanelor fizice referitor la prelucrarea datelor cu caracter personal și libera circulație a acestor date (Regulament general privind protecția datelor), P7_TA (2014)0212; Propunerea de regulament al Parlamentului European și al Consiliului privind protecția persoanelor fizice cu privire la prelucrarea datelor cu caracter personal și libera circulație a acestor date (Regulament general privind protecția datelor) – Pregătirea abordării generale, documentul Consiliului 9565/15, 11 iunie 2015.

³ Titlul complet este Propunere de directivă privind protecția persoanelor fizice referitor la prelucrarea datelor cu caracter personal de către autoritățile competente în scopul prevenirii, identificării, investigării sau urmării penale a infracțiunilor sau al executării pedepselor și la libera circulație a acestor date, COM(2012) 10 final; Rezoluția legislativă a Parlamentului European din 12 martie 2014 referitoare la propunerea de directivă a Parlamentului European și a Consiliului privind protecția persoanelor fizice referitor la prelucrarea datelor cu caracter personal de către autoritățile competente în scopul prevenirii, identificării, investigării sau urmării penale a infracțiunilor sau al executării pedepselor și la libera circulație a acestor date, P7_TA(2014) 0219. În ceea ce privește calendarul și sfera de aplicare a trilogului, a se vedea Concluziile Consiliului European din 25-26 iunie 2015, EUCO 22/15; o „foaie de parcurs” pentru trilog a fost indicată într-o conferință de presă comună a Parlamentului, Consiliului și Comisiei <http://audiovisual.europarl.europa.eu/AssetDetail.aspx?id=690e8d8d-682d-4755-bfb6-a4c100eda4ed> [ultima accesare la 20 iulie 2015], dar nu a fost publicată oficial. RGPD va intra în vigoare la 20 de zile de la data publicării în Jurnalul Oficial și se preconizează că va fi pe deplin aplicabil la doi ani de la intrarea sa în vigoare (articolul 91).

⁴ Anunțul privind postul vacant de director al Autorității Europene pentru Protecția Datelor COM/2014/10354 (2014/C 163 A/02), JO C 163 A/6 28.5.2014. Strategia AEPD pentru perioada 2015-2019 a promis să „caute soluții viabile care să evite birocracia, să rămână flexibile la inovația tehnologică și fluxurile transfrontaliere de date și să permită persoanelor fizice să își exercite drepturile mai eficient atât în mediul online, cât și în afara acestuia”; Conducerea prin puterea exemplului: Strategia AEPD pentru perioada 2015-2019, martie 2015.

⁵ Avizul AEPD referitor la pachetul de reformă privind protecția datelor, 7 martie 2015.

⁶ A se vedea anexa la Scrisoarea Grupului de lucru pentru protecția persoanelor în ceea ce privește prelucrarea datelor cu caracter personal către Věra Jourová, comisarul pentru justiție, protecția consumatorilor și egalitatea de gen, 17 iunie 2015.

⁷ Domeniul de aplicare material și teritorial al RGPD este greu de sintetizat. Instituțiile par să fie de acord cel puțin cu faptul că domeniul de aplicare vizează organizațiile constituite în UE care sunt responsabile pentru prelucrarea datelor cu caracter personal fie în UE, fie în afara acesteia, organizațiile cu sediul în afara UE care prelucrează date cu caracter personal ale persoanelor fizice din UE în cadrul furnizării de produse sau servicii sau al monitorizării persoanelor din UE. (A se vedea articolul 2 cu privire la domeniul de aplicare material și articolul 3 cu privire la domeniul de aplicare teritorial.)

⁸ Printre alte rezultate se numără: șapte din zece persoane sunt îngrijorate că informațiile lor sunt folosite în alt scop decât cel pentru care au fost colectate, una din șapte persoane consideră că în orice situație ar trebui să se solicite explicit consimțământul înainte ca datele să fie colectate și prelucrate, iar două treimi cred că este important să își poată transfera informațiile

cu caracter personal de la un furnizor vechi de servicii la unul nou; Eurobarometrul special 431 privind protecția datelor, iunie 2015. Rezultate comparabile au fost furnizate în 2014 de centrul Pew Research, care a constatat că 91% dintre americani consideră că au pierdut controlul asupra modului în care companiile le colectează și utilizează informațiile cu caracter personal, 80% dintre utilizatorii rețelelor sociale sunt preocupați în legătură cu terții precum agențiile de publicitate sau companiile care le obțin datele, iar 64% spun că guvernul ar trebui să facă mai mult pentru a reglementa activitatea celor care publică reclame; Sondajul de tip panel al centrului Pew Research privind confidențialitatea, ianuarie 2014.

⁹ Comisia propune o reformă cuprinzătoare a normelor în materie de protecție a datelor pentru a spori controlul utilizatorilor asupra datelor lor și a reduce costurile pentru întreprinderi.

¹⁰ Scrisoarea din partea unor ONG-uri către domnul președinte Juncker, 21 aprilie 2015 https://edri.org/files/DP_letter_Juncker_20150421.pdf și răspunsul transmis de Șeful de Cabinet al vicepreședintelui Timmermans, 17 iulie 2015 https://edri.org/files/eudatap/Re_EC_EDRi-GDPR.pdf [accesat la 23 iulie 2015]. În mai 2015, AEPD s-a întâlnit cu reprezentanții câtorva dintre aceste ONG-uri pentru a discuta despre preocupările exprimate; COMUNICAT DE PRESĂ AEPD/2015/04, 1 iunie 2015, Reforma UE în domeniul protecției datelor: AEPD se întâlnește cu grupurile internaționale pentru libertăți civile; înregistrarea completă a discuției este disponibilă pe site-ul AEPD (https://secure.edps.europa.eu/EDPSWEB/edps/EDPS/Pressnews/Videos/GDPR_civil_soc).

¹¹ Articolul 2 alineatul (2) litera (e).

¹² Articolul 1.

¹³ Articolul 8 din Cartă prevede următoarele [sublinierea noastră]:

1. Orice persoană are dreptul la protecția datelor cu caracter personal care o privesc.

2. Asemenea date trebuie **tratate în mod corect, în scopurile precizate și pe baza consimțământului persoanei interesate sau în temeiul unui alt motiv legitim prevăzut de lege**. Orice persoană are dreptul de acces la datele colectate care o privesc, precum și **dreptul de a obține rectificarea acestora**.

3. Respectarea acestor norme se supune **controlului unei autorități independente**.

¹⁴ Articolul 10. Cu excepția cazului și până în momentul în care există o definiție clară și obligatorie din punct de vedere juridic pentru „datele devenite pseudonim” – diferite de „datele cu caracter personal”, acest tip de date trebuie să rămână în sfera de aplicare a normelor de protecție a datelor.

¹⁵ Articolul 6 alineatele (2) și (4). Având în vedere că au existat unele incertitudini cu privire la sensul termenului „compatibilitate”, recomandăm, în urma Avizului Grupului de lucru pentru protecția persoanelor în ceea ce privește prelucrarea datelor cu caracter personal cu privire la limitarea scopului, criteriile generale pentru a verifica dacă prelucrarea este compatibilă [a se vedea articolul 5 alineatul (2)].

¹⁶ Separarea funcțională eficientă constituie un mijloc de asigurare a prelucrării legale în lipsa consimțământului, dar interesul legitim nu ar trebui să fie interpretat excesiv. Un drept necondiționat de a renunța poate fi, de asemenea, o alternativă adecvată în unele situații. Stabilirea acordării în mod liber a consimțământului depinde în parte de (a) existența unui dezechilibru semnificativ între persoana vizată și operator și (b) în cazurile de prelucrare în conformitate cu articolul 6 alineatul (1) litera (b), condiționarea sau nu a executării unui contract sau a prestării unui serviciu de consimțământul privind prelucrarea unor date care nu sunt necesare în aceste scopuri. [A se vedea articolul 7 alineatul (4).] Acest lucru reflectă dispoziția din legislația UE privind consumatorii: în conformitate cu articolul 3 alineatul (1) din Directiva 93/13/CEE a Consiliului din 5 aprilie 1993 privind clauzele abuzive în contractele încheiate cu consumatorii, „o clauză contractuală care nu s-a negociat individual se consideră ca

fiind abuzivă în cazul în care, în contradicție cu cerința de bună credință, provoacă un dezechilibru semnificativ între drepturile și obligațiile părților care decurg din contract, în detrimentul consumatorului”.

¹⁷ Exemple de astfel de norme sunt deciziile privind gradul de adecvare pentru sectoarele și teritoriile menționate, revizuirile periodice ale deciziilor privind gradul de adecvare și regulile corporatiste obligatorii. A se vedea articolele 40-45.

¹⁸ Articolul 73.

¹⁹ Articolul 76. Cu privire la dificultatea obținerii de reparații pentru încălcarea normelor în materie de protecție a datelor, a se vedea raportul Agenției pentru Drepturi Fundamentale, Accesul la căile de atac în domeniul protecției datelor cu caracter personal în statele membre ale UE, 2013.

²⁰ Normele UE pun accentul pe autoevaluarea companiilor referitor la respectarea articolului 101 din TFUE cu privire la interzicerea acordurilor anticoncurențiale, în timp ce firmele dominante pe o piață au o „responsabilitate specială” de a evita orice acțiune care ar putea afecta concurența efectivă (articolul 9 din Orientările Comisiei 2009/C 45/02); a se vedea Avizul preliminar al AEPD privind protecția vieții private și competitivitatea în epoca bazelor de date de dimensiuni foarte mari, 14 martie 2014.

²¹ Cele trei texte se referă în diverse feluri la „un mod și o formă inteligibile, utilizând un limbaj clar și simplu” (considerentul 57, PE, articolul 19, COM și Consiliul), calitatea de a fi „clar și neechivoc” [considerentul 99, PE, articolul 10 litera (a) PE] și furnizarea de „informații clare și ușor de înțeles” (articolul 10 PE, articolul 11 PE) și informații care sunt „concise, transparente, clare și ușor accesibile” (considerentul 25, PE, COM și Consiliul, articolul 11 PE).

²² Prevederile privind actele delegate au fost eliminate în mare măsură în versiunile Parlamentului și Consiliului. Considerăm că UE ar putea merge mai departe și ar putea supune aceste chestiuni tehnice evaluării unor autorități independente.

²³ Recomandările noastre ar avea drept rezultat un text de aproximativ 20 000 de cuvinte; dimensiunea medie a textelor celor trei instituții este de aproximativ 28 000 de cuvinte.

²⁴ Articolul 22.

²⁵ Articolele 31 și 33.

²⁶ Articolul 39.

²⁷ Articolul 83. Cercetarea și arhivarea în sine nu constituie un temei juridic pentru prelucrare, motiv pentru care recomandăm eliminarea articolului 6 alineatul (2).

²⁸ Articolul 83a.

²⁹ Grupul de lucru pentru protecția persoanelor în ceea ce privește prelucrarea datelor cu caracter personal a prezentat o viziune asupra guvernării, mecanismului coerenței și ghișeului unic bazată pe încrederea în autoritățile independente de prelucrare a datelor (APD) și formulată pe trei niveluri:

- APD individuală, care este puternică și are resurse complete pentru a se ocupa de cazurile din sfera sa de competență;
- cooperarea eficientă între APD cu un avantaj clar în cazurile transfrontaliere;
- Comitetul european pentru protecția datelor, care trebuie să fie autonom, cu personalitate juridică proprie, prevăzut cu mijloace suficiente, alcătuit din autorități de prelucrare a datelor care sunt egale și care lucrează într-un spirit de solidaritate, cu puterea de a lua decizii cu caracter obligatoriu și având sprijinul unui secretariat care servește comitetul prin președinte.

³⁰ De asemenea, recomandăm clarificarea competenței autorităților de supraveghere și desemnarea unei autorități principale în cazurile de prelucrare transnațională, păstrând în același timp capacitatea autorităților de supraveghere de a se ocupa de cazurile pur locale. Recomandăm o versiune simplificată a mecanismului coerenței, care să ofere mai multă claritate cu privire la modul de identificare a cazurilor în care autoritățile de supraveghere trebuie să consulte Comitetul european pentru protecția datelor și în care Comitetul trebuie să emită o decizie cu caracter obligatoriu pentru a asigura aplicarea consecventă a regulamentului.

³¹ Comunicarea Comisiei referitoare la O strategie privind piața unică digitală pentru Europa, COM(2015) 192 final; Concluziile Consiliului European din iunie 2015, EUCO 22/15; Concluziile Consiliului privind transformarea digitală a industriei europene, 8993/15.

³² Articolul 14 litera (h).

³³ Articolul 23.

³⁴ Articolul 18. Mai recomandăm ca, pentru a avea efect, dreptul la portabilitatea datelor să aibă o sferă largă de aplicare și să nu fie aplicat doar în cazul operațiunilor de prelucrare care utilizează datele furnizate de persoana vizată.

³⁵ Recomandăm, de exemplu, omiterea termenilor cum ar fi „online”, „în scris” și „societatea informațională”.

³⁶ O opțiune pe care am prefera-o este ca acest lucru să se facă prin intermediul unei prevederi în RGPD.

³⁷ Greenleaf, Graham, „Global Data Privacy Laws 2015: 109 Countries, with European Laws Now a Minority” (30 ianuarie 2015); (2015) 133 Privacy Laws & Business International Report, februarie 2015; UNSW Law Research Paper Nr. 2015-21.